

Sağlık Yönetimi Alanında Stratejik Maliyet Yönetimi Üzerine Yapılan Araştırmaların Bibliyometrik Analizi

Bibliometric Analysis of Research Studies on Strategic Cost Management in the Field of Healthcare Management

Aliye Kübra ÜNAL¹, Prof. Dr. Seyhan ÇİL KOÇYİĞİT²

Öz

İşletmelerin öncelikli hedefi, değişen piyasa şartları ve rekabet ortamında maliyetlerini kontrol altına alarak yönetim amaçlarını gerçekleştirebilmektir. Stratejik maliyet yönetimi kavramı ise bu doğrultuda işletmelere katkı sağlamaktadır. Bu çalışmada, işletmelerin yönetim amaçlarını gerçekleştirmeleri doğrultusunda katkı sağlayan stratejik maliyet yönetimine dair, bibliyometrik analiz çalışması yapılarak gelecekteki araştırmacılara detaylı bilgiler sunmak amaçlanmaktadır. Araştırmada kullanılan veriler PubMed veri tabanından yararlanılarak elde edilmiştir. Çalışmanın odak noktasını, “Sağlık Yönetiminde Stratejik Maliyet Yönetimi” anahtar kelimesini temel alan araştırmalar oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında konuyla ilişkili olarak; yazarlar, ülkeler, atıf sayıları, terimler gibi bazı olgulara dair oransal hesaplamalara yer verilmiştir. Bu bağlamda, Türkiye’nin literatüre katkılarının diğer ülkelere kıyasla oldukça kısıtlı olduğuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık yönetimi, stratejik maliyet yönetimi, bibliyometrik analiz

Makale Türü: Araştırma

Abstract

The primary goal of the businesses is to achieve their management objectives by controlling their costs in the changing market conditions and competitive environment. The concept of strategic cost management contributes to businesses in this direction. In this study, it is aimed to provide detailed information to future researchers by making a bibliometric analysis study on strategic cost management, which contributes to the realization of management goals of enterprises. The data used in the research were obtained by using the PubMed database. The focus of the study is on research based on the keyword “Strategic Cost Management in Healthcare Management”. In relation to the subject within the scope of the study; Proportional calculations of some facts such as authors, countries, number of citations, terms are included. In this context, it has been found that Türkiye’s contributions to the literature are quite limited compared to other countries.

Keywords: Healthcare management, strategic cost management, bibliometric analysis

Paper Type: Research

Giriş

Maliyet, varlığını sürdürmek isteyen her işletme için kritik öneme sahip bir olgudur. Bu olgunun kullanıldığı yere göre sayısız anlamı olmaktadır fakat en yalın haliyle, “belli bir amaca ulaşmak için katlanılan fedakârlıkların parasal ifadesi” şeklinde tanımlanmaktadır (Karakaya, 2007, s. 16). Maliyet yönetimi de tıpkı maliyet kavramı gibi geniş bir bakış açısını kapsar. Maliyet yönetimi olgusu, işletmelerin hedefleri doğrultusunda ulaşmak istedikleri kâr hedeflerinin gerçekleştirilmesi için sonuçların değerlendirilmesi ve düzeltici faaliyetlerde

¹Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, unal.kubra@hotmail.com

²Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, seyhan.cil@hbv.edu.tr

Atf için (to cite): Ünal, A. K. ve Çil Koçyiğit, S. (2023). Sağlık yönetimi alanında stratejik maliyet yönetimi üzerine yapılan araştırmaların bibliyometrik analizi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(2), 700-713.

bulunulması olarak tanımlanmaktadır (Üstün, 1999, s. 18). Fakat bu kavram yalnızca kâr olgusu ve maliyetlerin azaltılması ile ilgi olmayıp işletme içindeki diğer tüm faaliyetlerle de etkileşim içindedir (Savcı, 2000, s. 279).

Günümüzde işletmelerin yalnızca klasik düşünce yapısına sahip başarılı yöneticilerinin olması veya en iyi örgüt yapılarını ellerinde tutmaları hedeflerine ulaşmaları için yeterli değildir. Bu yüzden işletmeler, farklı düşünen ve yenilikçi yöneticilere, örgüt yapılarına ve aynı zamanda da piyasaya zamanında, doğru ve hızlı şekilde uyum sağlayarak değişimlere ayak uydurabilen stratejilere ihtiyaç duyarlar (Akgemci, 2007, s. 3). Buradan hareketle strateji olgusunun tanımlanması gerekirse, en yalın haliyle bir amaca varmak için eylem birliği sağlamak olarak ifade edilebilir (Papatya, 2003, s. 7). Strateji olgusu bu kadar kolay anlaşılmasına karşın genellikle tanımı bu kadar kolay bir biçimde yapılamamaktadır. Stratejiden bahsedildiğinde, çoğunlukla kişiler en yalın halini ifade ederler ve ortak bazı anlamlarda buluşurlar. Fakat buna karşılık detaylı tanımlamasını yapmak kavramın çok boyutlu olmasından dolayı güçtür. Bir yön, düşünce, eylem, durum veya kültür gibi farklı boyutlarda tanımlamaları yapılmaktadır (Erden, 2003, s. 227).

Strateji kelimesinin etimolojik kökeniyle ilgili olarak iki farklı kaynak temel alınmaktadır. Literatürde, bu kaynaklardan ilki Latince kökenli “*Stratum*” kelimesini işaret eder. Bu kelime “*yol, çizgi*” gibi anlamlar taşımaktadır. İkincisi ise General Strategos’un ismini işaret etmektedir. “*Stratos (ordu)*” ve “*Ago (yönetmek, yön vermek)*” kelimelerinin birleşiminden oluşmaktadır. Generalin sanatı ve bilgisine dikkat çekmek ve ona gönderme yapmak amacıyla kullanılmıştır (Gürdal, 2007, s. 8). Strateji kavramının işletme başta olmak üzere diğer bilim dallarına askeri literatürden geldiği ifade edilmektedir. Askeri açıdan stratejide, bir savaşa girileceği zaman orduların planladıkları harekât ve faaliyetlerin planlanması ve yönetilmesi esas alınır. Bu durumda kavramın etimolojik kökeninin ikinci kaynağa dayandırılması çok da yanlış olmamaktadır (Ülgen ve Mirze, 2007, s. 34).

Strateji olgusunun işletmecilik alanında 1970’li yılların sonlarına doğru yaygınlaştığı görülmektedir. Aslında strateji 1950’li yıllardan sonra iş dünyasında “*İşletme Politikası*” şeklinde varlığını devam ettirmiştir. Bu kavram ise 1980’li yıllardan sonra “*Stratejik Yönetim*” olarak evrilmiştir. Bahsedilen tüm olguların dayanağının stratejiden geldiği görülmektedir ve strateji kavramı günümüzde de işletmeler için önemini sürdürmeye devam etmektedir (Barutçugil, 2013, s. 51). Stratejilerin amaç tayiniyle doğrudan ilgisi bulunmaktadır. İyi bir strateji belirleyememiş olan işletme amaçlarını yeterince kavrayamaz ve piyasada meydana gelen tehlikelerden ve en önemsiz dalgalanmalar bile zarar görür (Özer, 2004, s. 123).

İşletmelerin stratejik yönelimlere ağırlık vermesiyle birlikte maliyet muhasebesinde de geleneksel yöntemler önemini kaybetmeye başlamıştır. Maliyet muhasebesinde uzun vadeli planlama anlayışının gerekliliği ve strateji seçiminde maliyet muhasebesinin desteğinin artırılması gerektiği anlayışı önemli hale gelmiştir (Kaygusuz, 2000, s. 76). Strateji seçiminde sadece finansal faktörlerin değil finansal olmayan faktörlerin de göz önünde bulundurulmasının gerekliliği bu duruma zemin hazırlamıştır. Maliyet problemlerinin çoğu zaman stratejik yanlışlar sebebiyle ortaya çıkması stratejiye dayalı maliyet yönetimi sürecinin gelişmesine neden olmuştur (Titiz ve Çetin, 2000, s. 125). Stratejik maliyet yönetimi kavramı akademik yazında her ne kadar maliyet muhasebesindeki yeni yöntemlerin toplam adı olarak ifade edilse de, stratejik maliyet yönetimi; doğru stratejiler benimsenerek, bireyler ve işletmeler için uygun maliyetli bir ürün veya hizmet ortaya koymak şeklinde geniş bir anlam ifade etmektedir. Bu kavram strateji kavramının öneminin artmasıyla beraber gelişme göstermeye başlamıştır (Yalçın, 2006, s. 16).

Stratejik maliyet yönetimine yardımcı olarak kullanılan bazı yaklaşımlar bulunmaktadır. Bu yaklaşımlar iki temel başlık altında toparlanır. Bunlar, “*Geleneksel Maliyet Yönetimi Sistemi*” ve “*Çağdaş Maliyet Yönetimi Sistemi*” olarak isimlendirilir. İki grubun altında yer alan

14 farklı alt grup bulunmaktadır (Erden, 2004, s. 252). Tablo 1’de bu yaklaşımların farklılıklarını içeren bilgiler yer almaktadır.

Tablo 1. Geleneksel maliyet yönetimi sistemi ve çağdaş maliyet yönetimi sistemi karşılaştırması

Alanlar	Geleneksel Maliyet Yönetimi Sistemi	Çağdaş Maliyet Yönetimi Sistemi
Bakış Açıları	<ul style="list-style-type: none"> • Mamul, müşteri ve fonksiyon koşullarına bağlılık esastır. • İçe dönüklük kuvvetlidir. • Katma Değer temel kavramdır.	<ul style="list-style-type: none"> • İşletmeler genel değerler zincirinin koşullarını esas alır. • Dışa dönüklük kuvvetlidir. • Katma Değer daha dar bir olgudur.
Amaçlar	<ul style="list-style-type: none"> • Ölçme, yönetme ve problem çözme şeklinde üç temel amaç merkezdedir ve stratejik bakış açısına dikkat edilmez.	<ul style="list-style-type: none"> • Ölçme, yönetme ve problem çözme şeklindeki üç amaç merkezdedir ve işletmenin stratejik konumuna bağlı olarak gelişim gösterir.
Dayanaklar	<ul style="list-style-type: none"> • Maliyet çıktı düzeyinin bir fonksiyonu olarak ele alınır.	<ul style="list-style-type: none"> • Maliyet stratejik seçimlerin yürütülmesi ve tespitinde yönetimin fonksiyonu olarak ele alınır.

Kaynak: Karcioğlu, 2000, s. 80.

Bu çalışmada “sağlık yönetiminde stratejik maliyet yönetimi” ile alakalı araştırmaların bibliyometrik bir analizi yapılmıştır. Bibliyometrik analiz bir araştırma alanındaki gelişmelerin, araştırma yönlerinin ve önde gelen konuların tespit edilmesine katkıda bulunur. Bibliyometrik analiz, çalışılan konu hakkında araştırmacılara detaylı bilgiler sunan niceliksel bir yöntemdir (Van Nunen vd., 2018, s. 250). Akademik yazında inceleme yapıldığında “sağlık yönetiminde stratejik maliyet yönetimi” konusunu temel alan, bilimsel çalışmaların analizlerinin yapıldığı bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle yapılan bu çalışma “sağlık yönetiminde stratejik maliyet yönetimi” ile ilgili yapılmış olan uluslararası yazındaki birçok çalışmanın sayısal verilerini özetlediği için önem taşımaktadır. Böylece konuyla ilgili olarak bilimsel çalışmaların ortaya konulmasının, bu alandaki ilerlemelerin tespit edilmesi veya sorun ve eksiklerin ortaya konulması noktasında katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Konuyla ilişkili olarak akademik yazında benzer bir çalışmaya rastlanılmamış olsa da ilişkili bazı çalışmalar incelenmiştir. Bu çalışmalardan biri Bozdemir ve Çivi’nin (2018) “Standart Maliyet Yönteminin Görsel Haritalama Tekniğine Göre Bibliyometrik Analizi” başlıklı çalışmasıdır. Bu çalışmada 1975 ve 2017 yılları arasında Web of Science veri tabanında Standart Maliyet Yönetimi ile ilişkili çalışmalar ele alınmıştır. Bir diğer çalışma ise Bozdemir ve Köse’nin (2021) “Faaliyete Dayalı Maliyet Yönteminin Sağlık İşletmelerinde Uygulanmasının Görsel Haritalama Tekniği İle Bibliyometrik Analizi” başlık çalışmasıdır. Bu çalışmada da Web of Science veri tabanında yer alan ve yalnızca stratejik maliyet yönetimi yaklaşımlarından faaliyet tabanlı maliyetleme konusunu ele çalışmalara odaklanılmıştır. Diğer bir çalışma ise Akın ve Onat’ın (2016) “Modern Maliyet Yönetimi Teknikleri ve 2000-2014 Döneminde Bu Teknikleri Ele Alan Lisansüstü Tezler Dair Bir Değerlendirme” başlıklı çalışmasıdır. Çalışmada veri tabanı olarak Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi kullanılmış olup sadece tez çalışmalarına odaklanılmıştır. Bu çalışmalardan da görülebileceği gibi alanda konuyla ilişkili olarak sağlık yönetimi penceresinden ele alınmış bir çalışma yapılmamıştır. Yapılan çalışmalarda da stratejik maliyet yönetiminin belirli bir kısmına odaklanılmıştır. Bu çalışma sağlık yönetimiyle ilişkili olan çalışmaları ele almakla birlikte uluslararası yazına odaklanıp, stratejik yönetim yaklaşımlarını tüm alt başlıkları ile ele almaktadır.

Bu çalışmada PubMed veri tabanında 2010-2020 yılları arasında yayımlanmış olan “Sağlık Yönetiminde Stratejik Maliyet Yönetimi” hakkındaki çalışmalara yer verilmiş olup, başlık ve içerikte “Sağlık Yönetiminde Stratejik Maliyet Yönetimi (Strategic Cost Management in Healthcare Management)” ve “Sağlık Yönetiminde Stratejik Maliyet Yönetimi Yaklaşımları

(*Strategic Cost Management Approaches in Healthcare Management*)” anahtar kelimelerini içeren çalışmalar analiz kapsamına alınmıştır. Bu kapsamda 171 çalışma analize dâhil edilmiş olup araştırma 26 Ekim 2021 ve 7 Aralık 2021 tarihleri arasında yürütülmüştür.

2. Yöntem

Bu çalışmada “*Sağlık Yönetiminde Stratejik Maliyet Yönetimi*” hakkında, 2010-2020 yılları arasında yayımlanan araştırmaların bibliyometrik açıdan incelenerek son 10 yıldaki eğilimi ortaya konulmuştur.

2.1. Amaç, Örneklem ve Sınırlılıklar

PubMed veri tabanında 2010-2020 yıllarında ortaya konulmuş “*Sağlık Yönetiminde Stratejik Maliyet Yönetimi*” ve “*Stratejik Maliyet Yönetimi Yaklaşımları*” anahtar kelimelerini içeren 563 çalışmaya ulaşılmıştır. Bunlardan 171 tanesi analize dâhil edilmiştir. Analize dâhil edilen söz konusu çalışmalar belirlenirken atıf sayısı temel alınmıştır. Konuyla ilişkili çalışmaların atıf ortalamaları 60 olarak hesaplanmış olup, 60 ve üzeri atıf sayısına sahip çalışmalar analize dâhil edilmiştir. Bunun yanında çalışmaların içeriğinde anahtar kelimelerin olmasına da dikkat edilmiştir.

Verilerin kullanılacağı veri tabanına karar verilirken de üç farklı veri tabanı karşılaştırılmış olup konuyla ilişkili en fazla çalışmayı içeren PubMed veri tabanı seçilmiştir. Şöyle ki, Science Direct veri tabanında Stratejik Maliyet Yönetimini içeren 2010-2020 yılları arasındaki çalışma sayısı 69130’dur. Bunlardan 3985 tanesi İngilizce dilinde yazılmış olup erişime açıktır. Fakat bunların içerisinde yalnızca 271 çalışma Sağlık Yönetimi ile ilişkilidir. Web of Science veri tabanında ise 2010-2020 yılları arasında Stratejik Maliyet Yönetimini kapsayan toplam çalışma sayısı 44372’dir. Bunlardan 1080 tanesi İngilizce dilinde yazılmış olup aynı zamanda tam metni erişime açıktır. Bunların içinde ise Sağlık Yönetimi ile ilişkili olan çalışma sayısı 235’dir. PubMed veri tabanına bakıldığında ise Stratejik Maliyet Yönetimiyle ilişkili olan çalışmaların sayısı 11051’dir. Bunlardan 2252 tanesi İngilizce dilinde yazılmış olup aynı zamanda tam metni erişime açıktır. Sağlık Yönetimi ile ilişkili olan çalışma sayısı ise 563 ile en fazla veri tabanı PubMed’dir. Ayrıca PubMed veri tabanının sağlık bilimleriyle ilişkili çalışmalara odaklanması da veri tabanının tercih edilmesinin bir diğer sebebi olmuştur. Çalışmada yapılmış olan taramaya ilişkin bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Tarama özellikleri ve sonuçları

Veri Tabanı	PubMed
Anahtar Kelimeler	<ul style="list-style-type: none"> • Stratejik Maliyet Yönetimi (<i>Strategic Cost Management</i>), • Stratejik Maliyet Yönetimi Yaklaşımları (<i>Strategic Cost Management Approaches</i>), • Sağlık Yönetiminde Stratejik Maliyet Yönetimi (<i>Strategic Cost Management in Healthcare Management</i>),
Sınırlılıklar	<ul style="list-style-type: none"> • Sadece PubMed veri tabanındaki çalışmaların temel alınması. • 2010-2020 yılları arasındaki çalışmaları kapsamaması. • İngilizce dilinde yazılmış olan ve tam metni açık olan çalışmaların dâhil edilmesi.
Çıkan Sonuç Sayısı	563
Detaylı İnceleme Sonucu Elde Edilen Makale Sayısı	171

3. Bulgular

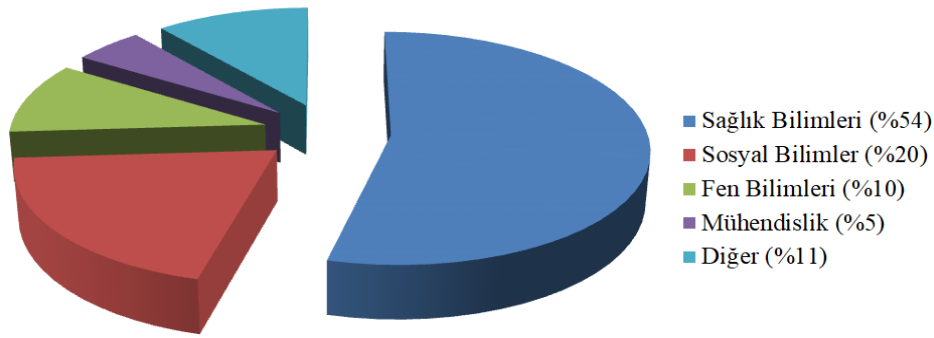
Sağlık yönetiminde stratejik maliyet yönetimi konusuyla ilgili bulgular belirli özellikler çerçevesinde incelenmiş olup PubMed veri tabanından 2010-2020 yılları arasında konuyla ilişkili elde edilen 563 çalışmadan 171 tanesi analiz kapsamına alınmıştır. Yayınlarla ilişkin bazı bulgular Tablo 3’de yer almaktadır.

Tablo 3. Yayınlarla ilişkin bulgular

Makale Sayısı	171
Dergi Sayısı	43
Periyot	2010-2020
Yazar Sayısı	382
Bir Yazarlı Makaleler	6
İki Yazarlı Makaleler	17
Çok Yazarlı Makaleler	148

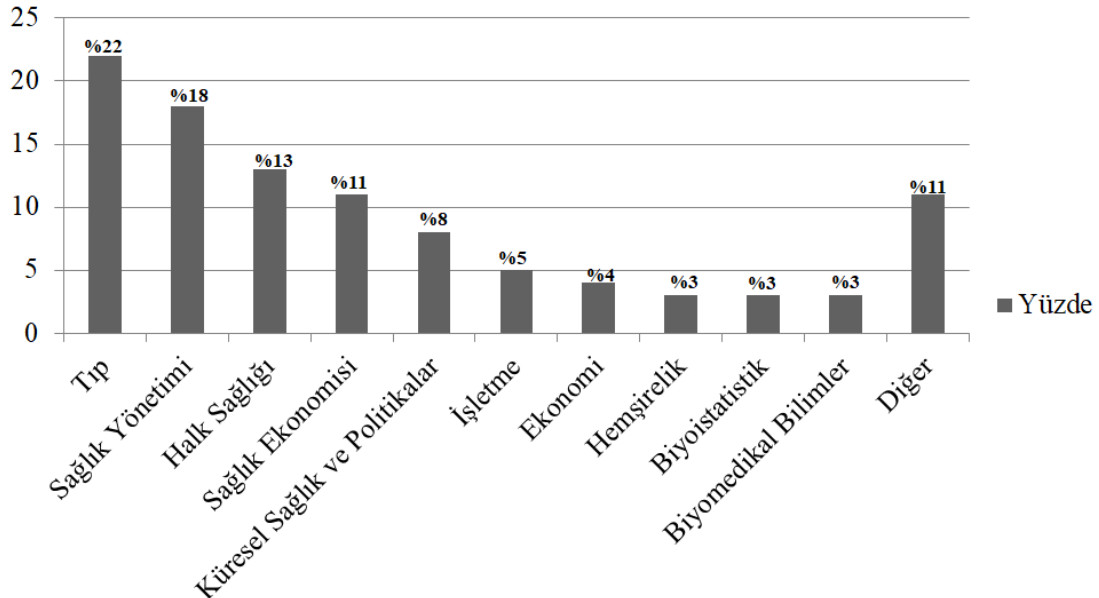
Yukarıdaki Tablo 3 incelendiğinde analize dâhil edilen çalışmaların 43 farklı dergide yayımlandığı görülmektedir. Bunun yanında tek yazarlı makalelerin sayısının 6, iki yazarlı makalelerin sayısının 17 ve çok yazarlı makalelerin sayısının 148 olduğuna ulaşılmaktadır.

Şekil 1. Anabilim dallarının oranı

Yukarıda verilmiş olan Şekil 1’de Stratejik Maliyet Yönetimiyle ilişkili çalışmaların (n=2252) anabilim dalları çerçevesinde ne kadarlık bir paya sahip olduğu görülmektedir. Çalışmalarda %54’lük pay ile en yüksek oran Sağlık Bilimleri Anabilim Dalındadır. Çalışmalar, %20’lik oran ile Sosyal Bilimler, %11’lik oran ile Diğer (yaşam bilimler, davranış bilimleri, kimyasal bilimler vb.), %10’luk oranla Fen Bilimleri ve son olarak %5’lik oranla Mühendislik anabilim dalları şeklinde sıralanmıştır.

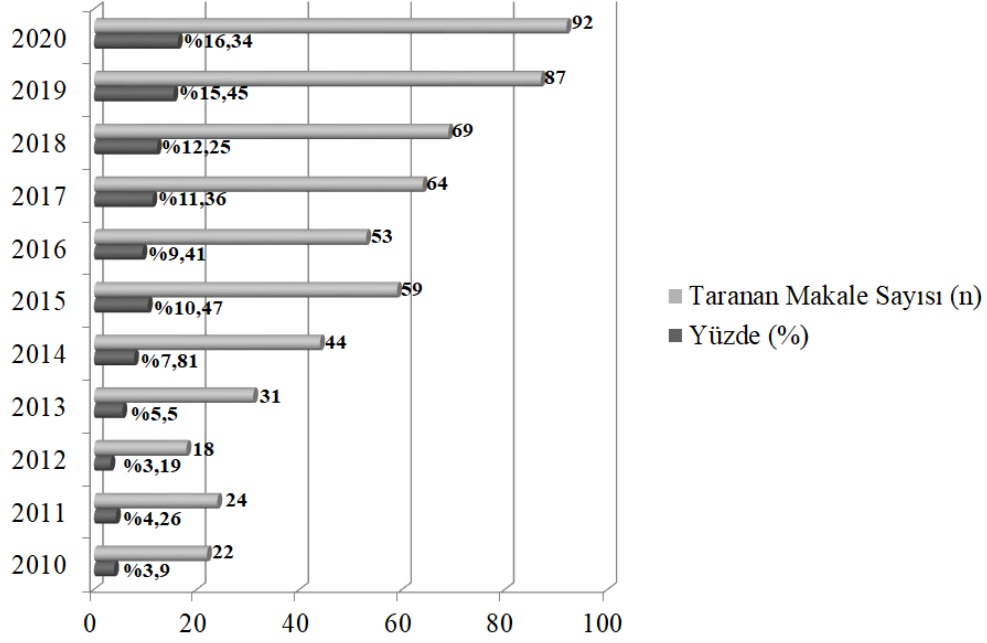
Şekil 2. Bilim dallarının oranı

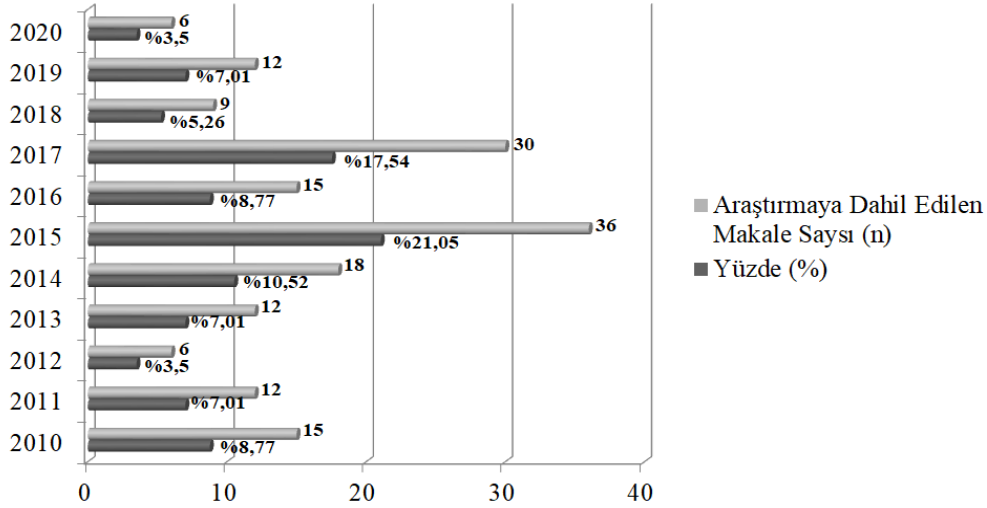
Yukarıda verilmiş olan Şekil 2 incelendiğinde çalışmalara katkı sağlayan bilim dalları görülmektedir. Buna göre çalışmalara en fazla katkı sağlayan ilk üç bilim dalı %22’lik oranla

Tıp, %18'lik oranla Sağlık Yönetimi ve %13'lük oranla Halk Sağlığıdır. Çalışmalara katkı veren ilk 10 bilim dalının yanı sıra çalışmalara katkı sağlayan diğer bilim dallarının oranı ise %11 olarak hesaplanmıştır.

Şekil 3. Çalışmaların yıllara göre oranı (taranan)

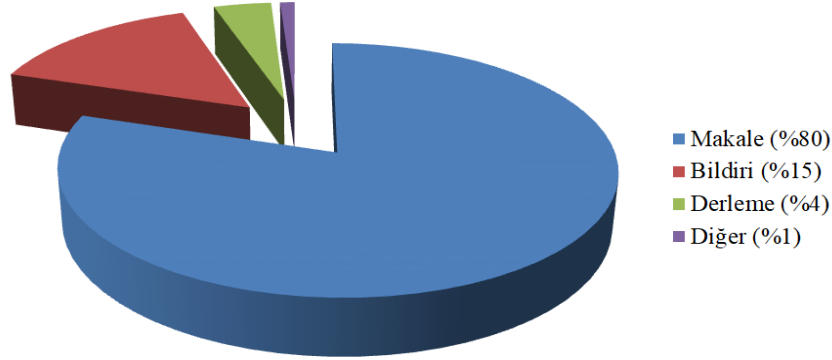

Şekil 4. Çalışmaların yıllara göre oranı (araştırmaya dâhil edilen)

Yukarıda verilmiş olan Şekil 3 ve Şekil 4'te 2010-2020 yılları arasında taranan ve analize dâhil edilen araştırma sayılarına dair iki grafik verilmiştir. Yıllar itibariyle taranan çalışma sayısında düzenli bir artış görülmemektedir. En fazla çalışmanın çıktığı yıl %16,34 ile 2020 yılı olmuştur. En az çalışma ise %3,19 ile 2012 yılında gözlenmiştir. Bunun yanında araştırma dâhil edilen çalışmalar incelendiğinde ise yine sayılarda ve oranlarda düzenli bir artış olmamasına rağmen 2020 yılı analize dâhil edilen en az çalışmanın olduğu yıllardan biri olmuştur (%3,5). Analize dâhil edilen en fazla çalışma %21,05 ile 2015 yılında gözlenmektedir. En düşük oranlara sahip iki yıl ise %3,5'lik bir pay ile 2012 ve 2020 yılları olmuştur.

Şekil 5. Çalışma türlerinin oranı

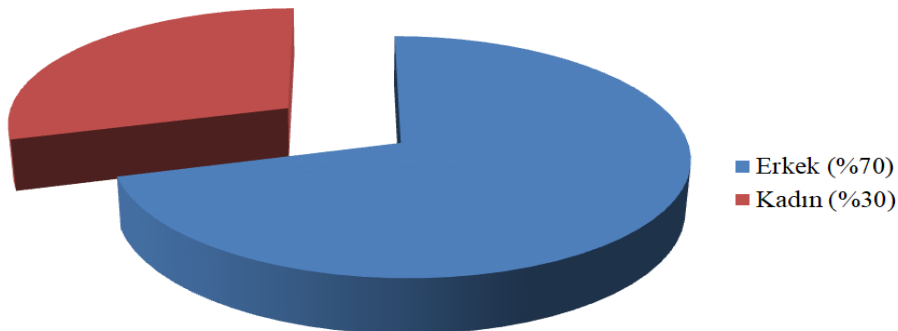
Konuyla ilişkili yapılan çalışmalar Şekil 5'te türlerine göre gruplandırılmıştır. Buna göre %80'lik bir oranla makale türünün ilk sırada yer aldığı görülmektedir. %1 ile diğer çalışmalar (kitap bölümü, kitap tanıtımı, toplantı özeti vb.) son sırada yer almaktadır.

Tablo 5. Anahtar kelimelerin yüzdesi

STRATEJİK MALİYET YÖNETİMİ YAKLAŞIMLARI	STRATEGIC COST MANAGEMENT APPROACHES	YÜZDE (%)
GELENEKSEL MALİYET YÖNETİMİ SİSTEMİ	TRADITIONAL COST ACCOUNTING MANAGEMENT SYSTEMS	
• Geleneksel Maliyet	• Traditional Costing	%42,6
ÇAĞDAŞ MALİYET YÖNETİMİ SİSTEMİ	MODERN COST ACCOUNTING MANAGEMENT SYSTEMS	
• Hedef Maliyetleme	• Target Costing	%12,03
• Kaizen Maliyetleme	• Kaizen Costing	%5,24
• Benchmarking Maliyetleme	• Benchmarking Costing	%8,26
• Tam Zamanında Üretim	• Just in Time (JIT)	%2,98
• Lojistik Maliyetleme	• Logistics Costing	%2,6
• Kalite Maliyetleme	• Quality Costing	%6
• Ürün Yaşam Seyri Maliyetleme	• Product Life Cycle Costing	%2,98
• Değer Mühendisliği	• Value Engineering	%1,84
• Geriye Doğru Maliyetleme	• Backflush Costing	%0,84
• Dengeli Puan Kartı	• Balanced Scorecard	%3,73
• Faaliyet Tabanlı Maliyetleme	• Activity Based Costing	%10,9
TOPLAM		100

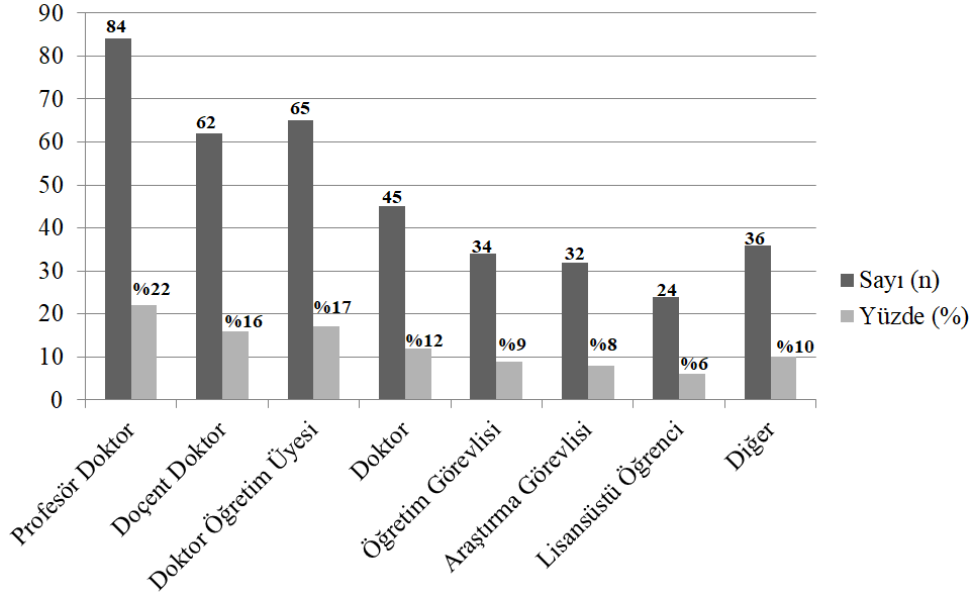
Yukarıda verilmiş olan Tablo 5'de Stratejik Maliyet Yönetimi Yaklaşımlarını konu alan çalışmaların oranlarına ulaşılmaktadır. Buna göre en fazla çalışmanın ortaya konulduğu alt başlık %42,6 ile Geleneksel Maliyet olmuştur. En az çalışma ise %0,84 ile Geriye Doğru Maliyetleme hakkında yapılmıştır.

Şekil 6. Cinsiyet oranı

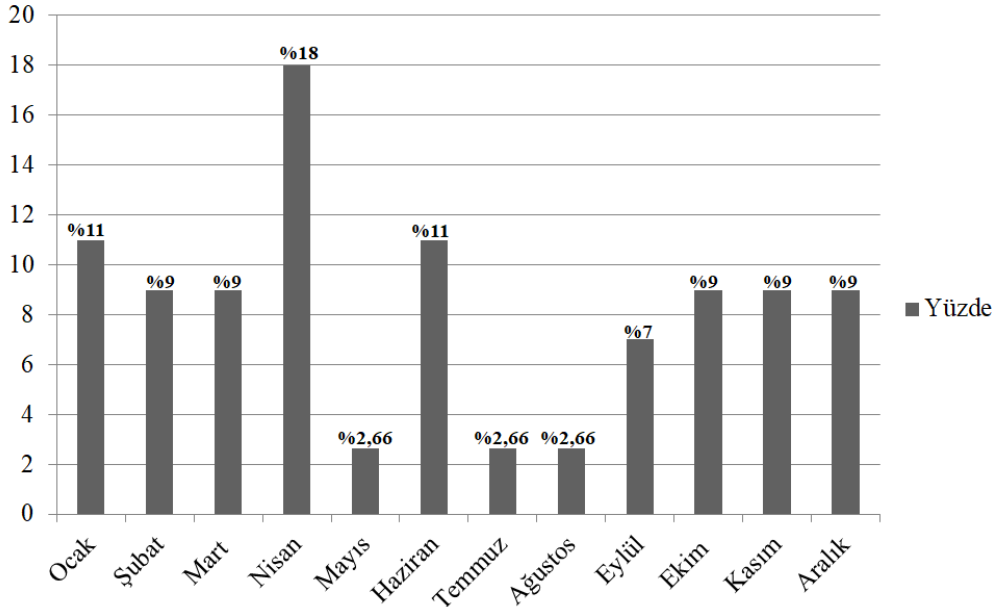
Şekil 6’da, çalışmalara katkı sağlayan araştırmacılardan (n=382), kadın araştırmacıların oranının %30 ve erkek araştırmacıların oranının %70 olduğu görülmektedir.

Şekil 7. Unvan oranı

Şekil 7’de araştırmaya katkı sağlayan araştırmacıların unvanlarına ait oranlara ulaşılmaktadır. Buna göre, araştırmacılar arasında çalışmalara en fazla katkı sağlayan grup %84 ile Profesör Doktorlar olmuştur. En az katkı veren grup ise %6 ile Lisansüstü Öğrencilerdir. Yedi farklı grup haricinde diğer (yöneticiler, danışmanlar, temsilciler vb.) grubunda yer alan kişilerin oranı %10’dur.

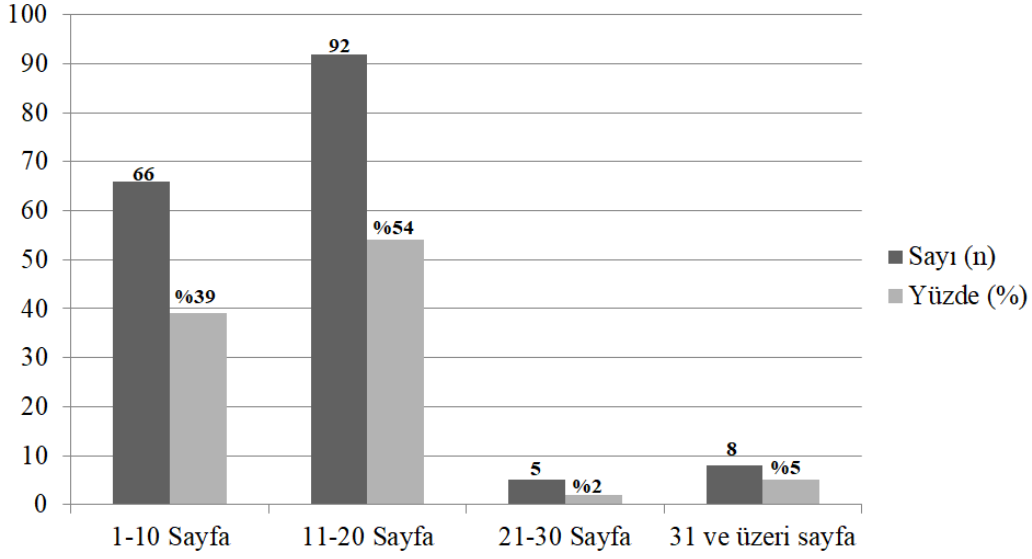
Şekil 8. Ayların oranı

Yukarıdaki Şekil 8’de çalışmaların yayımlandığı aylara dair oranlar yer almaktadır. Buna göre çalışmalar en fazla %18’lik oran ile Nisan ayında yayımlanmış olup en az ise %2,66 ile Mayıs, Temmuz ve Ağustos aylarında yayımlanmıştır.

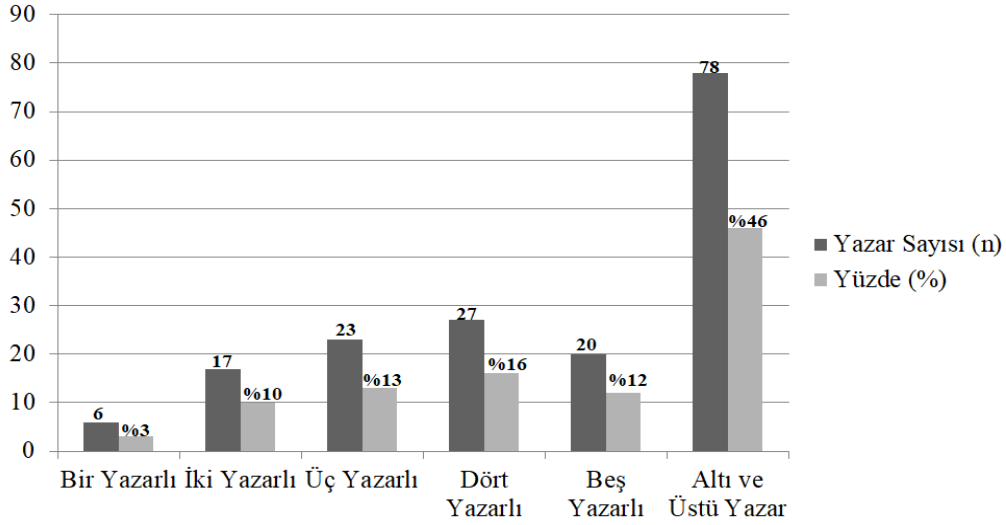

Şekil 9. Sayfa sayılarının oranı

Şekil 9’da ise konuyla ilişkili olarak yayımlanmış olan çalışmaların (n=171) sayfa sayılarına dair bilgiler yer almaktadır. Buna göre %54’lük bir pay ile çalışmalar en fazla 11-20 sayfa aralığında yayımlanmıştır. En az ise %2’lik bir pay ile 21-30 sayfa aralığıdır.

Şekil 10. Çalışmaların yazar sayılarının oranı

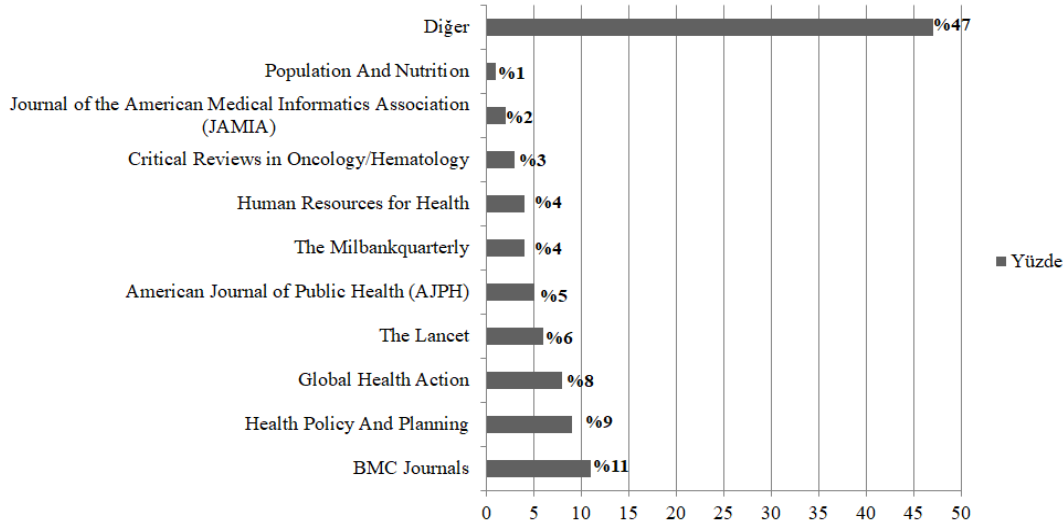
Şekil 10’da ise çalışmaların tek yazarlı veya çok yazarlı olup olmaması durumuna göre 7 farklı kategori yer almaktadır. Buna göre en yüksek orana sahip olan grup %46 ile altı ve üstü yazara sahip çalışmalardır. En az orana sahip olan grup ise %3 ile tek yazarlı çalışmalar olmuştur.

Tablo 6. Çalışmaların atıf sayısı

Yazar(ların) Adı- Soyadı	Makale Adı	Yayın Yılı	Atıf Sayısı	Yüzde
Yarlını S. Balarajan, Sudhakar Selvaraj ve Subu V. Subramanian	Health care and Equity in India.	2011	988	%13
Dan Chisholm vd.	Scaling-up Treatment of Depression And Anxiety: A Global Return on Investment Analysis.	2016	909	%11
Iana Markevych vd.	Exploring Pathways Linking Greenspace to Health: Theoretical and Methodological.	2017	753	%6
Harald Breivik vd.	The Individual And Societal Burden of Chronic Pain in Europe: The Case for Strategic Prioritisation and Action to Improve Knowledge and Availability of Appropriate Care.	2013	509	%5,6
Karin Stenberg vd.	Financing Transformative Health Systems Towards Achievement of the Health Sustainable Development Goals: A Model for Projected Resource Needs in 67 Low-income And Middle- income Countries.	2017	351	%5
Robert Marten vd.	An Assessment of Progress Towards Universal Health Coverage in Brazil, Russia, India, China, and South Africa (BRICS).	2014	308	%4
Christian Castaneda vd.	Clinical Decision Support Systems for Improving Diagnostic Accuracy And Achieving Precision Medicine.	2015	291	%3,7
John W. Whittington vd.	Pursuing the Triple Aim: The First 7 Years.	2015	262	%3,4
Laura P. Forsythe vd.	Patient and Stakeholder Engagement in the PCORI Pilot Projects: Description and Lessons Learned.	2015	214	%3
Janneke A. Cox vd.	Antibiotic Stewardship in Low- and Middle- income Countries: The Same But Different?	2017	211	%2,9

Yukarıdaki Tablo 6 incelendiğinde, en çok atıf sayısına sahip çalışmanın “Health care and Equity in India” başlıklı araştırmaya ait olduğu görülmektedir. Yukarıda verilmiş olan çalışmalar en yüksek atıf sayısına sahip ilk 10 çalışmadır. Bu çalışmaların toplam çalışmalar içindeki payı %57,6’dır. Kalan çalışmaların payı ise %42,4 olarak hesaplanmıştır. Analize 60 atıf ve üzerindeki çalışmalar dâhil edilmiş olup alt sınırdaki atıf sayısına sahip tek çalışma bulunmaktadır.

Şekil 11. Çalışmaların yapıldığı dergiler

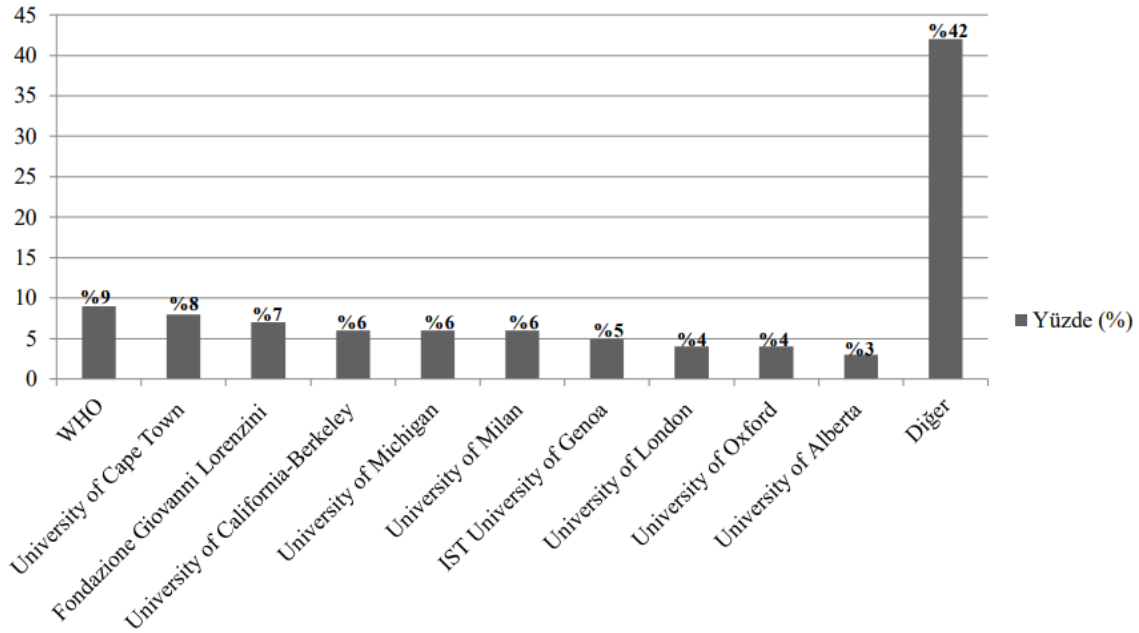
Yukarıdaki Şekil 11 incelendiğinde tek başına konuyla ilişkili olarak en fazla çalışmanın yayımlandığı derginin %11 ile BMC Journals olduğu görülmektedir. Onu %9 ile Health Policy and Planning dergisi takip etmektedir. Üçüncü sırada ise %8 ile Global Health Action dergisi yer almaktadır. 43 farklı dergiden en fazla çalışmanın yayımlandığı 10 dergi çıkarıldığında geriye kalan 33 derginin oranının ise %47 olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Birden fazla çalışması bulunan yazarlar

Ad- Soyad	Unvan	Kurum	Birim	Atıf Sayısı
Sergio Pecorelli	Profesör Doktor	University of Brescia	Tıp Fakültesi, Jinekoloji Anabilim Dalı	33525
Dan Chisholm	Doktor	World Health Organization (WHO)	Sağlık Sistemleri Finansmanı Bölümü, Sağlık Ekonomisi Anabilim Dalı	20713
Giovanni Rezza	Profesör Doktor	Istituto Superiore di Sanità (Yüksek Sağlık Enstitüsü)	Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları Anabilim Dalı	19340
Andrea M. Isidori	Profesör Doktor	Sapienza University of Rome	Tıp Fakültesi, Endokrinoloji Anabilim Dalı	16295
Riccardo A. Audisio	Profesör Doktor	University of Göteborg	Tıp Fakültesi, Cerrahi Onkoloji Anabilim Dalı	14063
Atalay Alem	Profesör Doktor	Addis Ababa University	Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı	8155
Gian Vincenzo Zuccotti	Profesör Doktor	University of Milan	Tıp Fakültesi, Pediatri Anabilim Dalı	7891
Yarlını S. Balarajan	Doktor	Harvard University	Küresel Sağlık ve Nüfus Bölümü, Halk Sağlığı Anabilim Dalı	5253
Giancarlo Icardi	Profesör Doktor	Università degli Studi di Genova	Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi/Hijyen Anabilim Dalı	4683
Carlo Signorelli	Profesör Doktor	University Vita-Salute San Raffaele of Milan	Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı	4316

Tablo 7’de konuyla ilişkili olarak birden fazla yayında ismi geçen 10 farklı yazara dair bilgiler paylaşılmıştır. Bu bilgiler yazarların unvanlarını, şuanda görev aldıkları kurumları ve birimleri bunlara ek olarak yayımladıkları diğer çalışmaların atıf sayılarını göstermektedir.

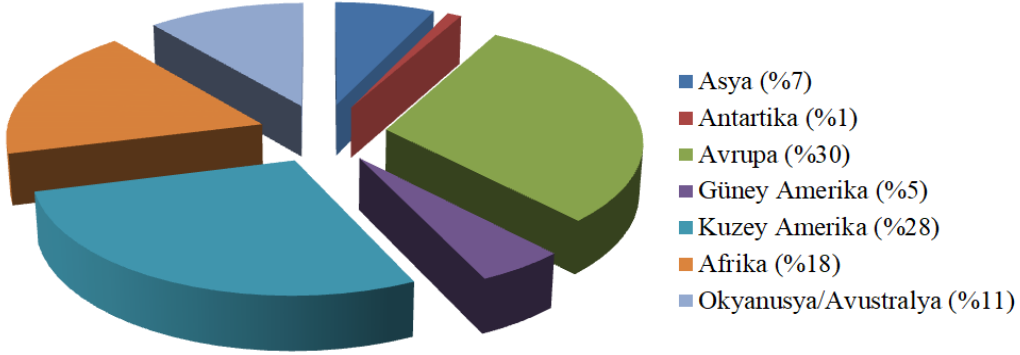
Şekil 12. Kurumların oranı

Yukarıda verilmiş olan Şekil 12 incelendiğinde çalışmalara tek başına en fazla katkı sağlayan kurumun %9 ile “Dünya Sağlık Örgütü” olduğu görülmektedir. Bunu %8 ile “University of Cape Town” ve %7 ile “Fondazione Giovanni Lorenzini” takip etmektedir.

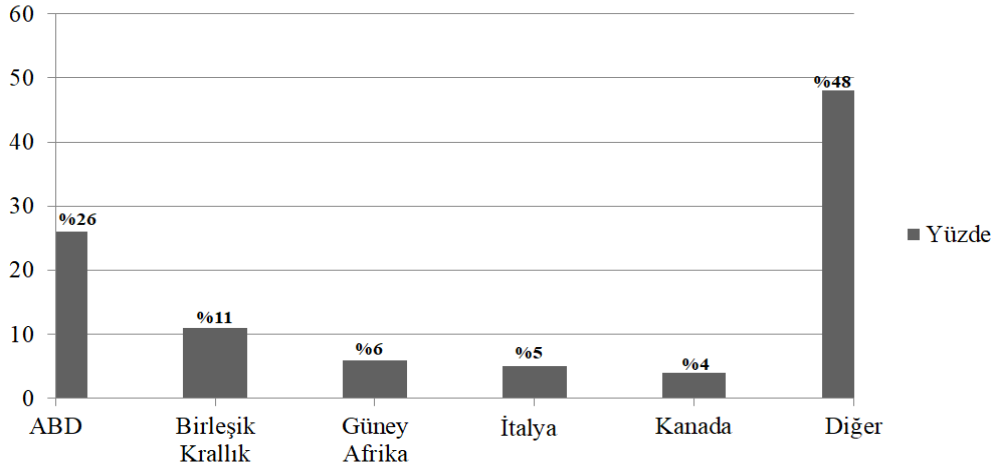
Çalışmalar 165 farklı kurumun katkısıyla yapılmış olup tek başına en yüksek orana sahip 10 kurum hariç geriye kalan 155 kurumun katkı oranı %42 olarak hesaplanmıştır.

Şekil 13. Kıtaların oranı

Şekil 13 incelendiğinde kıtaların çalışmalara katkı oranları görülmektedir. Buna göre %30 ile Avrupa Kıtası çalışmalara en çok katkının sağlandığı kıta olmuştur. Bunu %28 ile Kuzey Amerika ve %18 ile Afrika izlemektedir.

Şekil 14. Ülkelerin oranı

Yukarıda verilen Şekil 14 incelendiğinde ise çalışmalara katkı veren ilk 5 ülkenin oranı ve kalan ülkelerin toplam oranına ulaşılmaktadır. Buna göre %26'lık bir payla çalışmalara en fazla katkı sağlayan ülke ABD olmuştur. Bunu %11 ile Birleşik Krallık ve %6 ile Güney Afrika takip etmektedir. Çalışmalara katkı sağlayan 40 farklı ülke bulunmaktadır. %48'lik pay ise kalan 35 ülkenin toplam oranını göstermektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

İşletme stratejileriyle ilgili olarak ve aynı zamanda işletmenin kaynaklarının tamamının gereğinden çok kullanımı ve nakit akışları, pazar payları ve miktarları, fiyatlar ve gerçek maliyetlerin bağlı aşamaları açısından yönetimiyle ilişkili maliyet muhasebesi bilgilerinin, hazırlanması ve analiz edilmesi olarak tanımlanan Stratejik Maliyet Yönetimi günümüzde tüm işletmeler için önemli hale gelmiştir. Sağlık Yönetiminde Stratejik Maliyet Yönetimi konusunu temel alan bu çalışma gerek işletmeler gerekse de görev yapan profesyoneller tarafından gelecekte yapılacak çalışmalara ışık tutabilir. Araştırmada yapılan bibliyometrik analiz neticesinde elde edilen bazı bulgular ve değerlendirmeler şu şekildedir;

- Yıllara göre çıkarılan makale sayılarında düzenli olarak bir artış gözlemlenmemiştir. En fazla çalışmanın yayımlandığı yıl (n=92) 2020 yılı, en az

çalışmanın yayımlandığı yıl ise (n=18) 2012 yılı olmuştur. Araştırma kapsamında incelenen makale sayılarına bakıldığında ise (n=171) en fazla çalışmanın yayımlandığı yıl (n=36) 2015 yılı olmuştur.

- Stratejik Maliyet Yönetimi alanında yapılmış olan çalışmaların (n=2252) %54'ünün Sağlık Bilimleriyle ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Sağlık Yönetiminde Stratejik Maliyet Yönetimi anahtar kelimesini içeren çalışmalar (n=536) içerisinde Sağlık Yönetimi Bilim Dalının oranı %18 olarak bulunmuştur. En yüksek orana sahip bilim dalı ise %22'lik bir pay ile Tıp olmuştur.
- En fazla atıf sayısına sahip ilk 10 çalışma listelendiğinde Türkiye'den bir çalışmanın listede olmadığı görülmektedir. Analize dâhil edilen çalışmalar içinde de Türkiye'den bir çalışma yer almamaktadır. Sağlık Yönetiminde Stratejik Maliyet Yönetimi anahtar kelimesiyle ilişkili olarak taranan makaleler (n=536) içerisinde de 10 yıllık dönemde Türkiye'den bir çalışmaya ulaşılamamıştır.
- Çalışmaların en fazla yayımlandığı dergi %11 ile BMC Journals olmuştur. Çalışmalar toplamda 43 farklı dergide yayımlanmış olup en yüksek orana sahip 10 dergi dışında kalan diğer dergilerin oranı ise %47 olarak hesaplanmıştır.
- Araştırmada yer alan 382 yazarın 165 farklı kurumda görev yaptığı tespit edilmiştir. Çalışmalara en fazla katkı sağlayan kurumun %9'luk bir pay ile Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) olduğu saptanmıştır.
- Çalışmaların kıtalara ve ülkelere göre dağılımı incelendiğinde ise çalışmalara katkısı en yüksek olan ülkenin %26'lık bir oranla ABD olduğu tespit edilirken, en fazla çalışmanın çıkmış olduğu kıtanın ise %30 ile Avrupa olduğu bulunmuştur.
- Çalışmaların sayfa sayıları incelendiğinde ise 11-20 sayfa aralığında yer alan çalışmaların (n=92) %54 ile en yüksek orana sahip olduğu görülmektedir.
- Konuyla ilgili olarak birden fazla çalışmada ismi geçen Sergio Pecorelli'nin diğer akademik çalışmalarındaki toplam atıf sayısının 33525 olduğu tespit edilmiş olup birden fazla çalışmada adı geçen ilk 10 yazar içinde atıf sayısı en yüksek kişi olduğu görülmüştür.

Ulaşılan bulgular sonucunda, Sağlık Yönetiminde Stratejik Maliyet Yönetimi konulu çalışmalara Türkiye'den yapılan katkının oldukça yetersiz olduğu tespit edilmiş olup, bu nedenle Türk araştırmacılara ilgili alanla ilişkili olarak uluslararası akademik yazında daha fazla araştırma çıkarmaları önerilebilir.

Kaynakça

- Akgemci, T. (2007). *Stratejik Yönetim*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Akın, O. ve Onat, K.O. (2016). Modern Maliyet Yönetimi Teknikleri ve 2000-2014 Döneminde Bu Teknikleri Ele Alan Lisansüstü Tezler Dair Bir Değerlendirme. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3 (5), 6-15.
- Barutçugil, İ. (2013). *Stratejik Yönetim*. İstanbul: Kariyer Yayıncılık.
- Bozdemir, E. ve Çivi, F. (2018). Standart Maliyet Yönteminin Görsel Haritalama Tekniğine Göre Bibliyometrik Analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (81), 59-84.
- Bozdemir, E. ve Köse, G. (2021). Faaliyete Dayalı Maliyet Yönteminin sağlık İşletmelerinde Uygulanmasının Görsel Haritalama Tekniği İle Bibliyometrik Analizi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, Haziran 2021, 23 (2), 172-203.
- Erden, S.E. (2003). Faaliyet Tabanlı Maliyetleme ve Bağımsız Denetim Firmaları Örneği. *Mali Çözüm Dergisi*, Sayı: 64, 104-123.
- Erden, S.E. (2004). *Üretim Ortamları Maliyet Yönetimi Sistemleri İlişkisi Ve Stratejik Maliyet Yönetimi*. İstanbul: Türkmen Kitabevi.

- Gürdal, K. (2007). *Maliyet Yönetiminde Güncel Yaklaşımlar*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Karakaya, M. (2007). *Maliyet Muhasebesi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Karcioğlu, R. (2000). *Stratejik Maliyet Yönetimi Maliyet ve Yönetim Muhasebesinde Yeni Yaklaşımlar*. Erzurum: Aktif Yayınevi.
- Kaygusuz, S.Y. (2000). *Stratejik Maliyet Yönetimi ve Bir Uygulama*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Bursa. (<https://acikerisim.uludag.edu.tr/handle/11452/6891>, 25.10.2021).
- Özer, A. (2004). Pazarlama ile İlgili Kararlarda Faaliyet Tabanlı Maliyetlemenin Etkisi. *Muhasebe ve Denetim Bakış Dergisi*, Eylül 2004, 123-138.
- Papatya, N. (2003). *Sürdürülebilir Rekabette Stratejik Yönetim ve Pazarlama Odağı Kaynak Tabanlılık Görüşü Kavramsal ve Kuramsal Yaklaşım*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Savcı, M. (2000). *Maliyet Muhasebesine Giriş*. Rize: Akademi Yayınevi.
- Titiz, İ. ve Çetin, C. (2000). Karar Almada Geleneksel Maliyet Yönetimi Yaklaşımında Yaşanan Gelişmeler Ve Stratejik Maliyet Yönetimi. *Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5 (2), 121-138.
- Ülgen, H. ve Mirze, K. (2007). *İşletmelerde Stratejik Yönetim*. İstanbul: Arıkan Basım-Yayım.
- Üstün, R. (1999). *Yönetim Muhasebesi Tek Düzen Hesap Planı Uygulamalı*. İstanbul: Bilim Teknik Yayınevi.
- Van Nunen, K. Li, J. Reniers, G. ve Ponnet, K. (2018). Bibliometric Analysis of Safety Culture Research. *Safety Science*, (108), 248-258.
- Yalçın, S. (2006). Rekabet Avantajı Sağlamada Stratejik Maliyet Yönetiminin Muhasebe Uygulamalarıyla İlişkileri. *Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, (15), 17-18.

ETİK ve BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir.

ARAŞTIRMACILARIN MAKALEYE KATKI ORANI BEYANI

1. yazar katkı oranı : %50
2. yazar katkı oranı : %50